נד.

מק"ו דחדש וישן שייך למימר טפי

באכילה וזה אסור אפי׳ בהנאה ואפי׳

ומחייב אפי׳ בחטה ושעורה לחודייהו

א) חולין פב: קלו: קדושין לנו.
ברכות כב., כ) [פסחים ל: 10 ביק, ג) ליק מייו, ד) לייק,
בהם לייק, ז) כרמך כלאים מלמד שאינו לייק, ז) כייל,
מלמד שאינו לייק, ז) כייל להסמיר עלוי אפילו מין אחד

נהחמיר עניו חפיט ניון חחד ל״ק, ה) ל״ק מ״ז, ע) כרס ל״ק, י) ל״ל מלא, כ) והא ל״ק, י) ל״ל אלא, כ) והא דפליגי ל״ק, ע) ל״ק, מ) שנפל במי ל״ק, ע) נ״א מרבה זרע לוף העליון זרע כו' ל״ק,

ם) ל"ק, ע) ל"ק מ"ז, פ) [ועי מוס' ר"ה יצ. ד"ה תנא ומה

תורה אור השלם

ו. וְכָל מַעְשַׂר בְּקָר וְצֹאן. בּל אֲשֶׁר יַעֲבר תַּחַת הְשְּׁבֶּט

מוסף רש"י

עד שיזרע חטה ושעורה

וחרצן. שלשתן, במפולת יד. דהוו להו כלמי זרעים וכלמי הכרס כמחת (ברכות בב.) שלשתן יחד, כדמת דמות מחד בין נחליו חד"

באותו ואת בנו (חולין פב:) הזורע כלאים לוקה ואוקימנא

ל**אפוקי מדר' יאשיה** (שם קלו:)

וטעמיה דר' יחשיה נח ידענת מהיכא נפקא ליה דבעינן בי מיני זרעים וחרצן שלישי, ומפולת יד נפקא ליה מלא תזרע כרמך כלאים, משמע שזריעת הכרם עצמה תהיה

ה דר׳ יאשיה לא ידענא

ויקרא כז לב

הַעשִּירִי יִהְיָה קֹּרָשׁ לְיִיַ:

ה א מיי׳ פ״ה מהל׳ כלאים רצו סעיף א:

שימה מקובצת

ליה רב אבא בר ממל לרב אמי אלא מעתה: כן זה דהא כתב: גן מייתי ליה להאי משום דמלינו נמי במעשר בהמה דחדש וישן שאינן כלאים ¹⁰ (זה על זה) קו"ח הס"ד: דן ב' מיני דגן ואין מתעשרין מוה על זה וכבשים ימיז: ס] תיבות שני מינין ועזים שהם כלחים זה בזה מתעשרין ין: טן היבות שני כלים חק: ו] דרבנן נינהו כלומ יבן למעשר אינן אל: בייוק: יו רבנן נינהו כלומר חיובן למעשר אינן אלא מדרבנן: זו לא מצי למידן: מזה על זה: דגן ודגן שהם כלאים זה בזה בו'. כתוב בקונטרס דכלאי תן בזה כר׳ דהא: טן מתעשרין מזה על זה: זרעים של דגן ודגן דרבגן ודומה ים אחת ונה איות כלאית: שטעות סופר הוא דכאן משמע שהוא יא) זרעים דאורייתא ומחייב בתרי מיני וכן: יכ) נמי מחייב ומרלא נקט קמ״ל דאורייתא וכן מוכח בפ"ק דקדושין (דף לט.) וכן בפ' כל הבשר (חולין קטו.) רכי זרע חטה וחרצז ושעורה דפריך כלאי זרעים ליתסרו דהא וחרצן נמי מחייב ש"מ: וחרצן נמי מחייב ש"מ: יגן וחרצן משום דבחד מודה: ידן הוא ויש ספרים שכתוב בהם שם: יוון אומר תיעבתי לך הוא ואין חילוק בין כלאי הכרם לכלאי זרעים אלא שזה מוחר אפילו מין אחד וכו׳ דר׳ יונתז כתיב: טוז לוקה כלומר ר' יאשיה נמי אית ליה כלאי זרעים יונתן כתיב: עון לוקה כלומר דכי איכא כרם בהדי כלאי זרעים לוקה תרתי ואי: יון תיבת כזה נמחק: יון הלכך ודאי כולם: משום כלאי זרעים והא דקאמר הכא דלר׳ יאשיה תירוש ודגן דגן ודגן שהן יען פטר אלא חרובי: כן מילי דמשום שבות ומשום רשות כלאים זה בזה ע"י דבר אחר משום ומשום מצוה: כלו) אדם והא ומשום מצוה: כלו) במשקה דפליגי: כנו) כגון במשקה היוצא: כגון תיבת דאמר תירוש ודגן נקט ע"י דבר אחר דלא מחייב משום כלאי הכרם אלא בג׳ נמחק: לדן אלא איסור חמור: לכן דאורייתא יהיה מינין אבל משום כלאי זרעים יאן חייב בתרי וכן מוכח בסוף פ' אותו בו דין זה השנוי במשנה והא דאמרינן בסוף הערל בההיא דעגול בעגולים אי ואת בנו (שם פב:) דמייתי התם הזורע כלאים לוקה ומסקינן מילתא אגב הוי תרומה בזמן יאורייתא ואע"ג: **כו**] וגרגיר או יכול שאני: לון וחרובי גדורה ת"ל: לחן לארץ ותרומת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ר' אבא בשם: **לטו** עקביא בשם ר׳ בשם: לגן פקביא בשם י עקיבא: ל) בקר ומעשר צאן יתעשרו כו' וא"ת הא איכא למילף:

ובחה תירוש ויצהר שאיגם בלאים זה בזה בו'. מחדש וישן לא 🏿 מצינן למידן ק"ו כי האי גוונא ומה חדש וישן שאינם כלאים זה בזה פו פוח יושן לא בחר מלי למימר מעשר של כבשים ועזים יוכיח שהן כלאים זה בזה ש ומתעשרין זה על זה אף אני אביא מירוש ודגן דגן ודגן וא"ת השחת נמי דעביד ק"ו מתירוש וינהר אכתי כבשים ועזים של מעשר בהמה יוכיח י"ל דלא שייך משום דלא מלינו במעשר בהמה דברים של שנה אחת יז דאינם כלאים שלא יתעשרו מזה על זה כמו שמצינו במעשר דגן דאיכא תירוש וינהר של שנה אחת ואינם כלאים ואינם מתעשריו אבל

אשכחן תירוש ויצהר תירוש ודגן דגן ודגן

אלא חד חלב מנלן דלא יתרום מדגן על תירוש ומתירוש על דגן: דגן ודגן. חיטין על שעורין ושעורין על חיטין: גפנים וזיתים אינן כלאים וה עם זה. דגן ודגן כלחי ורעים מדרבנן. דגן ותירוש כלאי כרס יאשיה דאמר. דגן ותירוש אינן כלאים ודגן ודגן אינן כלאים עד שיזרע שלשתן בבת אחת במפולת יד: היכי מייתי ם לה. בק"ו: אפילו ע"י דבר אחר. שאם זרע מין שלישי או חיטין או שעורים אינן כלאים עד שיהא ב׳ ח מינין דגן ומין כרם: סירוש ודגן. שהן פו ב' מינין כלאים ע"י מין שלישי או דגן ודגן שהן כלאים על ידי כרם אינו דין כו': ושני מיניו בעלמה. שחינו דגו כגון פולין ועדשים מנלן דלח

יתעשרו מזה על זה: הני. כל שאר מינין דרבנן זו דמדאורייתא אינו חייב במעשר אלא דגן תירוש וילהר וכל דתקון כעין :מינו שאינו דאורייתא תקון שלא יתעשרו ממין על יתעשרו

אשכהן מירוש וילהר. דאין מעשרין מזה על זה בו דהכי כתיב חלב לכל אחד: מירוש ודגן. דלא כתיב בתרוייהו מדאורייתא: ולר׳

רריוו זרשום

אשכחן תירוש ויצהר דגן ויצהר. דכתיב חלב בזה וחלב בזה לומר שאין . מעשריז מזה על זה תירוש ודגז דלא כתיב חלב אדגז ורגן דלא כתיב חלב אדגן מנין דאין מעשרין מזה על זה: דאמר חטה ושעורה וחרצן במפולת יד. ולא במפולת שוורים דהשתא לא מצית למימר דתירוש לא מצית למימר דתירוש ודגן ודגן ודגן הוי כלאים. דעד דאיכא חטה ושעורה וחרצן לא הוי כלאים היכי מייתו לה בק"ו: אפילו ע"י דבר אחר אם יצרף ע"ל דבר אחר אם יצרף. עמהן עוד מין אחר חטין או שעורין לא הוי כלאים אפילו הכי אין מעשרין מזה על זה: ושאר מינין דעלמא כגון פולין ועדשין מנא לן דאין מעשרין מזה על זה: אלא מעתה. כיון דגמרת דאין מעשר ממין על דגמרת דאין מעשר ממין עד שאינו מינו מדכתיב כל חלב תרי זמני כלומר תן חלב לזה וחלב לזה: גבי מעשר בהמה דלא כתיב. תרי זימני מעשר מעשר דלא כתיב

מנין ק"ו ומה תירוש ויצהר שאינן כלאים זה בזה אין מתעשרין מזה על זה תירוש ודגן דגן ודגן שהם כלאים זה בזה אינו דין שלא יתעשרו מזה על זה ולרבי שיאשיה דאמר אעד שיזרע חמה ושעורה וחרצן במפולת יד היכי מייתי לה מייתי לה הכי ומה תירוש ויצהר שאינן כלאים זה בזה אפי' על ידי דבר אחר אין מתעשרין מזה על זה תירוש ודגן דגן ורגן שהן כלאים זה בזה על ידי דבר אחר אינו דין שלא יתעשרו מזה על זה ושני מיניז בעלמא מנלן הני דרבנן נינהו יוכל דתקינו רבנן כעין דאורייתא תקינו מה דאורייתא שני מינין אינן מתעשרין מזה על זה דרבנן נמי אמר ליה יו רבא בר רב חנן לאביי אלא מעתה גבי מעשר בהמה דלא כתיב יוכל מעשר בקר ומעשר צאן יתטשרו

אורחא קמ"ל דאיכא תרי גווני כלאים לאפוקי מדרבי יאשיה דאמר עד שיזרע חטה ושעורה וחרלן במפולת יד קמ"ל דכי זרע חטה וחרלן שעורה וחרלן נמי ים חייב ש"מ דמודה ר' יאשיה בחטה ושעורה ועוד נראה לפרש דקרי תרי גווני כלאים כלאי זרעים וכלאי כרם כגון חטה ושעורה חטה וחרצן יגו ובחד מודה ר' יאשיה דלקי ובחד פליג אבל חטה וחרצן שעורה וחרצן כולו חד גוונא הוא ^{יח} ועוד יש ספרים שכתוב בהם בהדיא חטה וחרצן או שעורה וחרצן ואפי? די לספריםן שכתוב ביש שטורה פירושו או כמו או שעורה וחרצן ולהכי לא מצי לאוקמי כלאים בבת אחת כגון חטה ושעורה וחרצן דלקי תרתי לאפוקי מדר׳ יאשיה דהא לר׳ יאשיה נמי לקי תרתי וכן מוכח נמי בירושלמי במס׳ כלאים פרק ח׳ דקאמר התם כתיב לא תזרע לי כלאים כרמך אלמא שאינו חייב עד שיזרע ב' מינין בכרם דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר שח מין א' על דעתיה דר' יונתן שדך לא חזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא חזרע כרמך כלאים "להעביר עליו אפי" מין אחר על דעתיה דר' יאשיה כחיב שדך לא חזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא חזרע כרמך כלאים חבריא אמרי להתראה שאם התרו בו משום שדך לוקה משום כרמך לוקה 👊 ואי לא מחייב ר׳ יאשיה בכלאי זרעים בלא כרם א״ה מאי קבעי כרמך ל״ל דלא משמע לפרש דבעי למה נאמר כרמך בלאו שני שהיה לו לומר בלאו אחד דאין קושיא דר׳ יונסן בענין זה אלא לגמרי ישים (כוה) בעי ים (כמשמעו) ל"ל כרמך כלל הלכך יים כולם ודאי מחייבי משום כלאי זרעים בשני מינין אלא בכלאי "זרעים פליגי דר׳ יאשיה לא מחייב משום כרם עד דאיכא שני מיני בהדי חרצן כגון חטה ושעורה וחרצן ור׳ יונתן מחייב אפי׳ במין א׳ בהדי חרצן ואין לחמוה לר׳ יאשיה מאי שנא דבכלאי זרעים מחייב בשני מינין ובכלאי כרם בעי ג׳ מינים דמשמע ליה זרעם כלאים ב' מיני זרעים וחרצן לאו מין זרעים הוא הלכך איכא לפרושי קרא הכי לא חזרע בהדי כרמך כלאים דהיינו ב' מיני זרעים ומיהו ר' יהודה ודאי משמע במס' כלאים (פ"א מ"ע) דלא מחייב נמי בכלאי זרעים עד שיזרע חטה ושעורה וכוסמין או ב' חטין ושעורה או ב' שעורים וחטה דבעי כלאי זרעים בהדי שדך ומיהו קרא דבהמתך לא תרביע כלאים לא אפשר לו לפרושי הכי: ושבי מינין בעדמא דרבגן. משמע דכל מינין דלא כחיבי בהאי קרא דרבנן והכא לא כחיב אלא דגן וחירוש וילהר ובפ׳ כילד מברכין (ברכוח לו.) נמי אמר דמעשר ללף דרבנן וגבי ליטרא אליעות בילה (דף ג:) נמי אמר דדבר שבמנין אפי" באלף לא בטיל בדרבנן ובפ"ק דראש השנה (דף טו:) מעשר סתם חרובין דרבנן אע"ג דבספרי לא פטר ישי לא חרובי שיטה וצלמונה ולא סתם חרובין וכל הנהו דרשות דספרי דמרבין אפי' קטנית ופירות האילן וירק לענין מעשר אסמכסא בעלמא נינהו וכי האי גוונא אשכחן כל מילי 🍳 דשבות ומשום מזוה בפ׳ משילין (ביזה לו:) דדריש בח״כ משבחון שבות ואסמכסא בעלמא היא וכהן שעלתה בידו חאנה של טבל בפ׳ אלו הן הלוקין (מכוח יט:) דכהן שאכלה לוקה כו׳ היינו מכח מרדות והא דאמר בסוף הערל (יבמות פא.) דעיגול אינו עולה התם רבנן כעין דאוריי׳ תיקון והא דאמרי׳ בפ׳ הנודר מן הירק (נדרים נה.) דדגן משמע כל מילי דמידגן אפילו קטנית אומר ר״ת דהיינו בנדרים דהלך אחר לשון בני אדם ^{נאס} ודפליגי ר״א ור׳ יהושע בפ׳ העור והרוטב (חולין קכ:) בדון מינה ומינה בדון מינה ואוקי באתרה משכחת לה דפליגי בדאורייתא כגון ^{כש} משקה היולא מן הדגן כגון מלילות שריסקן וסחטן כדאמר בפ״ק דשבת (דף יט) והא דתנן במס' פרה (פייא מייג) דבילה של תרומה שנפלה לתוך ס'ןמין חטאת כו׳ עד יש דאמר האוכלה במיתה לאו דוקא אלא ייו חומר דרבנן כעין איסור מיתה ונפקא מינה לאלקויי טפי משאר מלקיות או לקוברו בין רשעים גמורים אי נמי לסימנא בעלמא נקט דבילה ששאם נפל במי חטאת דבר שתרומתו דאורייתא להן ואע"ג דמה נפשך תרומת פירות דרבנן מכל מקום שייך לאחמורי טפי גזירה משום דגן תירוש ויצהר דאורייתא ובירושלמי בריש (פרק) מסכת מעשרות משמע קלת דקרא דדרשינן מיניה חיוב מעשר בפירות וקטנית דרשא גמורה היא דאמר התם עשר מעשר הייתי אומר כל הדברים חייבים במעשר כו׳ עד אין לי אלא חבואה קטנית מנין חלמוד לומר וכל מעשר הארץ לרבות שום ושחלים וגרגיר כים יכול שאני ט מרבה אף העלין זרע כרשינין זרע לפת ולנונות ובצלים ושאר זרעוני גינה שאין נאכלין תלמוד לומר מזרע הארץ לא כל ^סוזרען הארץ ומפרי העץ לרבות כל פירות האילן או יכול שאני מרבה חרובי שיטה וצלמונה וחרובי ^{דון} גירמה תלמוד לומר מפרי העץ ולא כל פרי העץ ירקות מנין איסי בן עקביא אומר המעשרות לירקות מדבריהם משמע דירקות מדבריהם אבל קטנית ופירות דאורייתא ויש לפרש דה"ק מדבריהם כלומר דאין להם אסמכתא מן הפסוק כמו שיש לקטנית ושאר פירות ובספרי נמי בפרשת עשר מעשר לא מייתי שום קרא לירקות דאע"ג דקתני התם מנין לרבות ירקות למעשרות בשום ושחלים וגרגיר איירי כדקתני התם בהדיא ובת"כ בפרשת אם בחקותי מביאה בקולר ואינו מאריך שם כמו בספרי ושמא לא רלו להסמיך ירקות על שום פסוק לפי שיש ענינים שנראה להם להקל בירקות יותר מבשאר דברים כי ההיא דקאמר בירושלמי במס׳ חלה פ׳ שתי נשים א״ר יוחנן רבוחינו שבגולה היו מפרישין מרומות ומעשרות עד שבאו הרובים ובטלום מאן אינון הרובים חורגמיניא ש'(אמרה) ר' זעירא ורב יהודה בשם שמואל אמר חלת חולה לאכדן כיח אוכל והולך ואח"כ מפרים רבא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומת דגן ותירוש וילהר ר' אבא בשם ר' שמואל לא חשו אלא לתרומה גדולה אבל לירקות אפי׳ לתרומה גדולה לא חשו דתני איסי בן עקביא יש מעשרות לירקות מדבריהסש: אלא מעתה גבי מעשר בהמה דלא בתיב מעשר בקר ס [בו'] יתעשרו מזה על זה. וא"מ הא אמא למילף ק"ו מחדש וישן שאינן כלאים זה בזה ואין מתעשרין וי"ל דאיכא למימר כבשים ועזים יוכיחו שהם כלאים ומתעשרין כדמרבינן לעיל מצאן כו' ומשני אמר קרא העשירי שבא לחלק וליתן עשירי לוה ועשירי לוה ופריך כבשים ועוים נמי דבשלמא אי לאו העשירי לא ילפיגן כבשים ועוים מקל וחומר דישן וחדש כיון דרבי רחמנא לאן כדאמר אבל השתא דכתיב העשירי לחלק על כל מין ומין דאתי כמו ראשיתם דבסמוך דגבי דגן שבא ליתן ראשית לכל מין ומין: